

1194

מדינת ישראל
הכנסת

ט. ז.

פורטוקול מס' 5/ג

מישיבת ועדת החינוך והתרבות שהתקיימה
ביום ג', 26.11.57, בכסלו תשי"ח -
בשעה 11.10.

נוכחים:

- חברי הוועדה:
- י. קליבנוב - היו"ר,
  - ד. הקטין
  - פ. זואריץ'
  - ש. כפרי
  - ח. מנורי-כהן
  - י. סמילנסקי
  - א. תלמי

- מוזמנים:
- ז. ארן - שר החינוך והתרבות.
  - י. שריד - המסנה למנהל הכללי במשרד החינוך והתרבות.

- סדר-היום:
- א. המסך הדיון על סקירת התודעה היהודית. ענין

=====

היו"ר י. קליבנוב: פותח את הישיבה.

י. סמילנסקי: אני רוצה להעלות בסדר-יומה של הוועדה את ענין בית-הספר לאמנות "בצלאל". בית-הספר זה קיים כבר 50 שנה. אולם, בשנים האחרונות הוא מתלבט לבטים קשים. לכן, רצוי היה שנראה מהן המסקנות שבאפשרות הוועדה להסיק.

היו"ר י. קליבנוב: אנו נעמיד ענין זה בסדר-יומה של הוועדה.

26.11.1957

הדיון על סקירת עניין התודעה היהודית.

ח. מגורי-כהן:

אני מברך על ההתחלה שנעשתה בענין התודעה היהודית. אמנם, אם המטרד החל בפתרון בעיה-זו - אולי פתרון חלקי בלבד - כנראה שהחיים חייבו התחלה זו. אולם, הייתי רוצה שהתחלה זו לא תהיה רק על-פני השטח, אלא כל מה שעושים בשטח זה יש לעשות בצורה מבוססת ובסיסית, שאם לא כן עלולים אנו להכשל והברכה לא תהיה שלמה.

האם בענין התודעה היהודית הכוונה היא לבסס את הדברים ולחנך מבחינה ממשית ולא רק להוכיח את החיוב שבענין זה? כי שומע אני מחברת-הכנסת תלמי שהדברים נעשים כל הזמן. אבל הם אינם נעשים בצורה המתאימה. לכן, יש להזהר מהפיצול הנפשי היכול להוצר מדברים אלה. אולם, רצוני להגיד לחברת-הכנסת תלמי, כי למדתי בבית-ספר עממי לפני 30 שנה והשעה הראשונה בבוקר היתה שעת תפילה - דבר זה לא טבע מכל אחד לבחור בדרכו הוא. אך אף אחד מאתנו אינו תלוש מהתודעה. הן ראיו את הצעירים שלנו שהופיעו במוסקבה ולא ידעו לברך. לדעתי, דבר זה פוגם בגולה, אשר דווקא שטח זה שומר עליה לבל תתמע. אם נזכור, בראיה, כי החלוצים הראשונים שבאו למושבות הראשונות, לפתח-תקוה, לזכרון-יעקב, לראשון-לציון ולמקומות אחרים היו דווקא אלה שהאמינו, באחת התפילות נאמר: עובד אדמתו ישבע לחם - כלומר, גם עבודת האדמה באה מקורות אלה שעליהם חונכו דורות. כמו-כן, ישנן ברכות נוספות על גשם ושל ועל ברכת האדמה.

נוסף לכך, אנו עדים לתופעות מדאיגות בקרב הנוער מאותם בתי-הספר ששם האמונה קלושה. לא ראיתי תופעות כאלה בקרב תלמידי בתי-הספר הדתיים - דבר זה אומר שהצד המוסרי והתודעה שומרים על רוח מסויימת ועל התעלות מסויימת. לכן, טוב יהיה אם הלימוד בבית-הספר יהיה קשור באמונה, כי האמונה זהו מוטו ולא ענין שבפולחן בלבד.

י. טמילנסקי:

הקשנתי קשב רב לוויכוח שהתנהל כאן בשבוע שעבר ולא שמעתי אף נימוק אחד מדוע דבר זה או אחר/בגלל סיבה זו או אחרת. כל החומר שהובא בפנינו על-ידי המוסדות אינו עומד בשום יחס לענין הכללי שהציבור מתייחס אליו. בעמוד 4, טעיף 3, פייסקה א' נאמר כל מה שצריך בית-הספר לעשות לאור החידושים שנעשו.

בכל זאת, על מה מתוך 6 אלה שהוזכרו בחומר נזעקו כאן? בכל 6 הטעיפים הללו אין כל חידוש, פרט, אולי לסעיף 4, אשר בו דובר על החידוש החיצוני הכולל ביותר.

מה החדש כאן? ישנם כאן שני דברים שכדאי לתת עליהם את הדעת: (1) יש משהו בתודעת הציבור בכללו במדינת ישראל שיטמה מסויימת היתה קרקע טובה ופוריה לכך. עצם מהות זריקת הענין הזה לא הכה גלים לשוא, אלא מתוך נכונות מסויימת. לציבור היתה רגילות מסויימת לענין זה; (2) כן מנסיים לקשור את הענין הזה עם אפשרות של בתי-ספר דתיים.

פאן טענתי היא: חלק מהצורך טנוצר לדון בשאלות אלה מחדש נולד, לדעתי, מתוך הסתגרות בית-הספר הדתי; ככל שבית-הספר הדתי הלך והסתגר והתחפר רק בתחומיו הוא וכל הציבור הנמצא מחוץ לתחומיו, בתי-הספר הדתיים סגורים בפניהם. וכאן, כמוכח, התעוררה השאלה של קשריו של הציבור הזה עם העם היהודי והמסורת היהודית. כלומר, כל

26.11.1957

הדיון על סקירת ענין התודעה היהודית.

י. טמילנסקי:

אותם הילדים שאינם סגורים רק בבית-הספר שלהם, ומאחר ונוצר בית-ספר דתי מיוחד, לא יכול היה בית-הספר הממלכתי להתנער מקיומן של שאלות מסוימות שהוא נשאר חשוף לגביהן. לכן, לדעתי, חלק מהדחיפה שנוצרה עתה באה כתוצאה שבית-הספר הדתי נכגר לגבי ילדים שאינם תלמידיו ובית-הספר הממלכתי צריך היה לרעות בשדות אחרים והתברר לו שחסר לו משהו.

משום כך לא מפחיד אותי המחזור, אלא השאלה

כיצד מבצעים את הדבר. פטובן, שיש להזהר מולגוריציה של כל אותם הערכים המיוחדים כי הטכנה החרושה היא כאשר דבר זה עובר לטיטה המונית יהיו כאלה שיקבלו זאת כגזרה מתוך כפילות מסוימת שאי-אפשר להתעלם ממנה. הספרים העתיקים, עתיקות אינה רק בתוכנם אלא גם בצורתם.

לכן, הייתי מנסח את השאלה בצורה כזו:

לפני בית-הספר העברי בארץ עומדות שתי בעיות קשות: 1) כיצד לנסות ולקשור את התלמיד לאדמה (2-1) כיצד לנכות ולקשור את-התלמיד-לעם הישן. הרי בעוד שלטאלה הראשונה מצאו פחות או יותר מסילות, אולם, כיצד-לקשור את הילד לעם הישן - עדיין לא נמצאו מסילות, על-כל-פנים, לא באותה עקמומיות של הצלחה. אינני יודע-כיצד פותרים שאלה זו ונצטרך לעמוד בפני דור של נסיונות, מכל מקום, השאלה קיימת, כלומר, השאלה של הקשר עם מורשת הדורות והקשר עם העם הזה - השאלה הזו קיימת ואקטואלית. כל מי שנפגש עם ילדי בת-הספר רואה זאת. לפני שנתיים ביקרתי בבית-ספר שבו לימדו את הכוזרי והוא מדבר עם על "אתה בחרתנו". הילדים התקוממו נגד התפישה הזו ואמרו: תנו לנו להיות עם רגיל ונורמאלי. אבל עצם הוויכוח הזה עם יהודה הלוי, עצם ההפגשה הזו של דורות ונכסים - אני מחייב הפגשה זו. אולם, אני חושש מולגוראוציה. כל הענין הוא כיצד להביא את בית-הספר המודרני לידי הרגשה שבעיני ואורגנית שהעם לא התחיל אתנו, במבצע האחרון לפני 10 שנים, אלא שזהו אחד העמים המיוחדים בהיסטוריה העולמית. משום כך, אני אומר שהשאלה היא כה רצינית שאינני יודע אם 6 הסעיפים שהובאו לפנינו יתנו את התשובות, אבל יש בזה משום נסיונות למצוא תשובה, החיוב בכל הענין הוא שמתחילים לחפש דרכים לכך. כלומר, השאלה קיימת, אקטואלית וחרושה, אבל כיצד עושים אותה.

השאלה השניה היא כיצד לאפשר ולהביא

מטורת מבלי להרטיב בכל היס הגדול של ערכים דתיים. האם קיימת מטורת נקיה? יתר-על-כן, הטענה שיש בכך משום ידיעה. אבל דבר זה עלול להעמיק את התהום טאנו מבקשים לגשור עליה, כי אם אתה מלמד בבית-ספר לא דתי על חג זה או אחר, אתה אומר, כי הם עושים כך וכך, כלומר, אתה מציג שאלה-שאינני יודע אם אתה מוכן להתמודד עמה. מפני שאם הטורה מדבר על התנ"ך, הוא מדבר מתוך פרספקטיבה של 2000 שנה; או אם הטורה מדבר על הרמב"ם, הוא מדבר מתוך פרספקטיבה של 800 שנה. אולם, כאשר אתה בא לבית-הספר ומדבר על דבר חי, על אותו חלק של העם היהודי שלובח ציצית ויטנו חלק של העם העומד מן הצד, אזי יכול הילד בבית-הספר לטאול את המורה אם הוא צם ביום הכיפורים והמורה יכול להשיב על שאלה זו תשובות פשוטות וכנות. אבל יש והילד יכול להביא את המורה למצב שהוא יעמוד חסר אונים בפניו, כי הוא ישאל את המורה: מדוע אינך צם, או מדוע אינך מניח תפילין. על כך ישיב לו המורה אם הוא רוצה לומר את האמת, - אין לו תשובה אחרת אלא להשיב שהוא איננו מאמין בכך. לכן, אני אומר, כי חלק מהעם היהודי חי את הדברים ולאחרים הדבר הוא קרוע ונסאלת השאלה אם הילדים יוכלו לעמוד בפני הסרגדיה הקיימת.

26.11.1957

הדיון על סקירת ענין התודעה היהודית.

י. סמילנסקי:

כל מורה בנית-הספר מבחין בין ידיעה מקצועית לבין חוויה. כל זמן שאנו עוסקים בהקניית ידיעות על מנהגים ומסורות - שפיר ולא שמעתי כאן כל דבר נגד זה, אולם הבעיה מתחילה ברגע שהמורה הוא בחוויות ואני מפחד מפני חוויות מפוברקות, ובעיקר בנושא כה עדין וכה אנושי, ואשר כה יכול להיות נעלה כשאלה הדתית. אני חושש מדבר נוסף: כאשר קראתי את "המתמיד" של ביאליק יכולתי להתרשם מהחוויה של המתמיד ולראות כיצד הוא מתרשם מהאוצרות בהם הוא עוסק. אולם, כאשר אתה נותן 200 פרק בתנ"ך, לאיזו חוויה אתה מחכה? שאלה זו קיימת לגבי ילדים עולים חדשים ולגבי ילדים ותיקים. לכן, אני אומר: כל זמן שהשאלה היא רציונאלית יכול המורה בהדרגה נבונה להגיע לאופטימוס מסויים. אבל כאשר השאלה היא אמוציונאלית אני חושש שהקציר יהיה חוויה הפוכה מזו שאותה אנו רוצים להשיג.

לכן, הייתי ממליץ על לימוד יתר של התנ"ך, ההיסטוריה, התפילות שבסידור ובמחזור, אבל לא הייתי מתפלל, בשלב הראשון, לחוויה, פרט לזו של אותו אדם העוסק בכך.

אני רוצה לסכם את דברי ב-4 נקודות: השאלה הזו קיימת ועתה היא הציעה לסיאה והענותו של המסדר לשאלה, היא הענות לשאלה קיימת; הסגרותו של החלק-היהודי בתחומי עצמו. עובדה היא שאם קיים גן דתי, בית-ספר דתי, אוניברסיטה דתית ומושב דתי, אזי מתי יהיו האנשים האלה-לעם אחד? לכן, בית-הספר החינוכי הוא אשר עושה את הצעד של גישור, כדי שהילד לא ימתכל במסגרים בצורה המעוררת לעג; כן הצבעתי על השורשים הנעוצים באווירה ובעם שאני לא ידעתי עליהם והדברים היכו אותי דווקא בהיותי בין יהודים בחוץ-לארץ; לבסוף, אני מזהיר, כי השאלה סבוכה, ובעיקר, בטח האמוציונאלי ואינה ניתנת לפתרון קל. אולם, אין להמלט ממנה ויש להתמודד עמה, כי במקום שיטנם בסיונות יש חיים.

פ. זואריץ:

קשה להוסיף על כל אשר נאמר בוויכוח זה. לא אדבר על הבעיה מבחינה דתית, כי אני רואה עצמי חשוד על כך. אולם, אגע בשאלה זו מבחינה חינוכית. דובר כאן על העמקת התודעה-היהודית על-ידי הגברת לימוד התנ"ך - אינני מבין מה ההתנגדות לכך, כי לדעתי, מהתנ"ך יכול כל אחד לדלות את אשר הוא רוצה. האם אותם המחברים שחיברו תפילות מסוימות ולא דווקא בשטח הדתי, האם הם יהיו סיבה ליצירת סני עמים והאחרים שהמשיכו בדרכם? או האם אפשר לזקוף לחובתם של המתבוללים את הרצון ליצור סני עמים?

לפני 3-4 שנים היתה שנת יובל לרמב"ם. נערך כנס שבו הסתתפו כ-500 תלמידים. בכתנית הכנס היה חידון על הרמב"ם. בכנס זה הסתתף צעיר מבני המושבים שנשלח לעזור לבני המעברות. הוא ישב לידי והיה מלא התפעלות כיצד הילדים יודעים להסיב תשובות בקטן לרמב"ם והוא אמר לי, מדוע אני אינני יודע לתת תשובה לסאלות האלה? עניתי לו, כי מחנכיו דאגו לכך. מדוע אנו כה מפקדים שילדינו ידעו ולו רק לשם ידיעה? והידיעה יכולה-אולי להביא גם לחוויה. אבל, בניח, שלו רק לשם ידיעה, מדוע לא? הנה, בעוד מספר שבועות נחוג את חג החנוכה ואז טרים אתהשיר "מעוז צור". אינני יודע אם הילדים מבנינים פירושו של שיר זה אם אנמרים להם שאין צור, הרי למה מסבחים? לכן, יש צורך בכל הענין הזה רק לשם הבנת הדברים. אינני יודע אם מישהו שהתחנך בארץ יוכל להבין את דברי שר האוצר שלגו, מר. ל. אשכול, שכל דבריו מתובלים בדברי אנדח. לכן, כדי לסלק את הבורות של ילדינו יש לגסר על-פני סני העמים שיטנם.

26.11.1957

תשובת השר לדיון על סקירת ענין התודעה היהודית.

ענין החינוך והתרבות ז. ארנז:
 קודם כל ברצוני להגיד לאזכרות-הכנסת הקטין ותלמי, כי סלפתן נושאת חשוב ופעטיים עשיתן זאת: א) התעלפתן כליל מהעובדה שתכנית התודעה היהודית כוללת את הסוגיות של "יהדות בת זמננו" וכן גישה חדשה ללימוד ההיסטוריה היהודית; ב) הסילוף השני הוא בכך שאת הסוגיה השלישית של התכנית הנכן מגדירות בתור הכנסת דת לבית/הספר הממלכתי, ואין זו אמת.

מהי האמת? אנו עומדים עתה על סף הסיום של העשור הראשון לקיומה של המדינה. יש כמה להתגרות עם סוקרים את טפאלנו החינוכי מבחינת היקפו ורובגוניותו. אך חייבים אנו להתבונן בחינוך שלנו לעומקו, נוכח גילויים של ליקוי השכינה שלם פסח גם על חלקים גדולים של הנוער במדינה.

אני חסיד גדול של הנוער במדינה ובדבר לי, כי יודע אני את מעלותיו לא פחות מאחרים, מעלותיו הבאות לידי ביטוי ספואר כאשר הוא נקרא למבחן עליון. אך אנו נמצאים בעיצומו של בנין מדינה התובע לא רק עמידה במבחן עליון, מדי פעם בפעם, אלא במבחן ציוניים יום-יומיים. באלה האחרונים אין הנוער עומד בשנים האחרונות, וכל אחד ככם יודע זאת. הוא יודע זאת, או חייב לדעת, כי 700,000 ילדים ונוער מגיל שנה ועד 17 שנה המצויים כיום במדינה יהיו כעבור 10-15 שנה את המדינה בכל. השאלה היא אם אנו שולטים כל הדרוש כדי להכינם לקראת הנשיאה בעול המדינה, במדינה וקיומה.

העליות הראשונות לארץ וכן התנועות החלוציות הטרומ-ממלכתיות בקרב הנוער היו תנועות מידעליסטיות שראו את יעודן בכיבוש מטרות רציונאליסטיות. הנוער גיטינו יודע את התפקידים הרציונאליסטיים העומדים בפני המדינה והארמה, אך חסר לה התידיטליסטי שירד מאד-מאד, לרגל סיבות שלא מכנס עתה בביתוחן.

הדור הצעיר המתחנך במדינה זקוק להעסקת שורשיו הרוחניים. לכך יש רק כיוון אחד והוא בתולדות העם, בעברו ובהוויתו, כאשר מטרותו או יעודו הוא: אחריות לגורל העם היהודי במדינה ובתפוצות. חינוך טעטיק כזה מן הנמנע הוא שלא תהינה לו תוצאות מבורכות, במרוצת הזמן. לגבי הגשמת ציוניים הקשורים בחיי עבודה, חלוציות, קליטת עליה, העמדת עניני הכלל לפני עניני הפרט

טגמה זו מחייבת קודם כל חינוך לאחדות העם היושב בישראל והסתגורר בתפוצות. מכאן המסקנה שבתכנית התודעה על לימוד ידיעת העם בהווה, ידיעת תפוצות ישראל, ידיעת מצבו הכלכלי המדיני, החברתי והתרבותי של כל קיבוץ יהודי בתפוצות; כל ילד בישראל צריך להתחנך על כך שרק במדינת ישראל תתכן הגאולה השלמה, הלאומית והאנושית. אין הנחה זו עומדת במתירה לחינוך של דרך-דרך והכרת הערך קיבוצי היהודים בגולה שעזרתם המתמדת, הכלכלית והמדינית, ועלייתם המתמדת לארץ הם היו ויהיו תנאי סוקדם לגידולה של המדינה ולהתפתחותה.

זאת ועוד. במרכז ידע-העם הייתי מעביר את לימוד יהדות רוסיה הסובייטית, עברה, הווייתה ועתידה בקשר לעם ישראל ולמדינת ישראל. חשוב מאד לנוער המתחנך במדינה טוקפת אויביים שידע וירגיש, כי אין הוא בודד במערכה ההיסטורית ושבחיק העתיד ישגן רזרבות גדולות של המוני בית-ישראל שיעמדו לימינו ויגבירו כוחו וכוח עמידתו.

נפגשתי עם מחנכים רבים ומורים והיקים הסורים זה למעלה מ-30 שנה, טהם עבדו בעבר בזרם העובדים ובזרם המלחי וסוחחתי אתם על דרך-לימוד ההיסטוריה היהודית מחורבן בית שני ועד הבייל"ויים. איש מהם לא חלק על כך, כי לימוד תקופה זו - זה

26.11.1957

תשובת השר לדיון על סקירת ענין התודעה היהודית.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:
 קרוב למחציתה של ההיסטוריה היהודית - לא היה מאור, מטלית רכות, לא על התלמידים ולא על הסורים. התלמידים שגאו "מרטירולוגיה", הסורים והמחנכים שאפו להשריש את יסודות התחיה. איני נכנס עתה לדיון אם היה זה טוב או גלתי מוצק. בעבר, אך הנני שולל את הדרך הזו של לימוד ההיסטוריה היהודית לגבי העתיד. את ברכת "שהחינו והגיענו לזמן הזה" אנו חייבים לכוון העמידה ולגבורת הרוח של הגולה לט פחות מאשר אנו חייבים לתקופה התנ"כית. יש להבליט בה את המקומות החשובות ביותר, את הטאורעות החשובים ביותר, את הדמויות החשובות ביותר ואת הערכים החשובים ביותר שהיו בתולדות העם בגלות ובמורשת התרבותית שהבאיל.

הסוגיה שלישית בה מטפלת תכנית התודעה מטרתה לחסל את העם-ארצות בקרב הדור הצעיר. החינוך שלנו הבשיל דורות צעירים שהיו לתפארת העם. אך טום אחד היה בחינוך זה: העדר ידיעה על ההווי היהודי-דתית. לסם כך אין לי צורך להסתייע בדוגמאות מהפגישות של חניכי הארץ עם יהודי חוץ לארץ. יש ציבור יהודי דתי בארץ. יש גם דור צעיר הסתחנך בבית-ספר מסלכתי-דתי. קיבוץ הגלויות הביט לארץ יהודים רבים הקטורים בדת או במסורת. יש הכרה שבית-הספר המסלכתי יקים גשר לכל אלה ולו רק גשר חד-סיטרי וזה יתכן אם נקבה לחניכי בית-הספר המסלכתי יד י ע ה על ההווי היהודי-דתית. ולא נכנס עתה בבירור השאלות המתודיות והפדגוגיות הקטורות בכך. זהו יותר ענין לפדגוגים מאשר לעסקי מפלגות מדיניות.

דוגמה אחת: שני הספרים העממיים ביותר בתולדות הגלות היו והגם הסיפור והמחזור. הם כוללים בתוכם גם פרקי פיוט ושיירה בעלים. אנו רוצים להקנות לתלמידים ידיעה בשני הספרים הללו על-ידי מבחר תפילות שילמדו אותן או יקראו אותן עם לימוד הספרות. לימוד זה צריך להיות מלווה הסבר תולדות הסיפור והמחזור ולהרמות לתלמידים את שני הספרים הללו כמות שהם. ההסבר צריך להיות מדור דרך-דרך. ממה יש פה להזדעזע?

דוגמה שניה: לימוד קטעים מ"פרשת השבוע". עלינו דחולקים על כך מותר ללמוד תורה, כי לוסדים תנ"ך שפירושו: תורה, נביאים, כתובים. מדוע לימוד תורה מותר ולימוד סבאר קטעים מ"פרשת השבוע" המקובל ביהדות הדתית והמסורתית, בארץ ובגולה, הוא אסור?

הוא הדין לגבי הקניית ידיעה על המצוות המקובלות ביותר בהווי היהודי-דתי.

ההדגטה פה היא על ידיעה בלבד. לא כן לגבי המסורת. אין דת בלי מסורת. אך יש מסורת בלי דת. אפשר לאזכר זאת כפעם לגבי כל חגי וסועדי ישראל. לגבי אלה יש לאקנות ידיעה וחוויה כמחד.

משרד החינוך והתרבות הזמין עתה שורה של עבודות הקטורות בתכנית התודעה: ספר על ידע-העם, פרקים נוספים בתולדות הגולה והגלות עם לימוד ההיסטוריה, חומר נוסף למקראות המוקדש ליהדות בת זמננו ולתולדות הגולה והגלות, מגילות על דמויות ביהדות, ערכים וערכיהם לעם ולעולם, אוצר מנהגי ישראל, מבחר של תפילות, מבחר קטעים מפרשת השבוע, מבוט לתורה שבעל-פה, ההווי בבית-הספר בקשר לחגים ולמועדים.

ברור לנו, כי תכנית התודעה היהודית תבוצע בזמן לא קצר. אך אין התכנית ערוכה לזמן קצר. אין היא בת-חלוף. נכבים

26.11.1957

תשובת השר לדיון על סקירת
ענין התודעה היהודית.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:
גם התכנית להעסקת התודעה היהודית לבתי-הסדר למורים, בסדר קורסים
להשתלמות למורים אשר כבר מועסקים בבתי-הספר. אין כל ספק, כי שותפות
לבו בביצועה של התכנית יהיו לא רק המורים, אלא גם ההורים וגם
התלמידים.

במידה שידוע לי, הרי המיגור הרחב כבר
הכריע בוויכוח זה. התכנית בתקבלה באהדה. משרד החינוך והתרבות יעשה
כמיטב יכולתו כדי לבצעה.

אנו מודים לשר על דבריו.

הי"ד י. קליבנוב:

הישיבה נבעלה בשעה 13.20.